

“Welk beleid is nodig in de Vlaamse Rand? Uitgangspunten en beschouwingen”

Toespraak van Minister Frank Vandenbroucke

Op het Randsymposium van de Orde van den Prince
“Het Nederlandstalig karakter van de Rand rond Brussel met zijn maatschappelijke implicaties”
Dilbeek, 18 november 2006

Geacht publiek,

Graag wil ik u danken voor de uitnodiging om hier te komen spreken over het Nederlandstalig karakter van de Rand, als minister bevoegd voor de Vlaamse Rand. Ik vind het vooral bijzonder te mogen spreken voor een vereniging waarvan de leden als missie hebben (en ik citeer uw website) “zich in te zetten voor de bevordering en de uitstraling van de Nederlandse taal”. Ik zal u kort uiteenzetten hoe het leren, kennen, gebruiken en promoten van het Nederlands een hoeksteen vormt van mijn beleid in de Vlaamse Rand. Maar het Nederlands is niet louter een hoeksteen van mijn Rand-beleid; het is meer en meer een centraal aandachtspunt aan het worden in mijn onderwijsbeleid. In deze zin liggen mijn Rand-beleid en mijn onderwijsbeleid eigenlijk in elkaars verlengde.

De boodschap die ik u wil brengen sluit daarom merkwaardig goed aan bij de afsluitende bedenkingen van uw voorzitter, Frank Meysman. Hij stelde openhartig de vraag hoe er meer interesse en begrip zou kunnen groeien in Vlaanderen voor de problematiek van de Rand rond Brussel – dat probleem van “draagvlak” in de rest van Vlaanderen is inderdaad reëel –, en suggereerde meteen dat er méér begrip zou zijn voor de Rand indien we het over “ontnederlandsing” zouden hebben in plaats van “verfransing”. Ik ben het daar volmondig mee eens. Want “ontnederlandsing” is iets wat onderwijsmensen zowel in De Panne, in Antwerpen, in Mechelen, als in Vilvoorde en de Rand rond Brussel kennen. In dezelfde geest wil ik oppikken wat Frank Judo in zijn verslag over de themagroep “onderwijs” daarnet vertelde: de aanwezigheid van anderstaligen is zeker opmerkelijker in de Vlaamse scholen in de Rand dan elders in Vlaams-Brabant, maar ook elders in Vlaams-Brabant worden scholen met deze uitdaging geconfronteerd. Dat we de Rand definiëren als een “zone rond Brussel” werkt misschien zelfs contraproductief, want het beperkt het gezichtsveld vanuit de Rand, en is niet noodzakelijk bevorderlijk voor het draagvlak vanuit Vlaanderen. Ik roep iedereen op om daarover grondig na te denken.

Voor alle duidelijkheid, de Vlaamse Regering definieert de Vlaamse Rand inderdaad als de 19 gemeenten die grenzen aan Brussel of aan één van de faciliteitengemeenten rond Brussel. Uit deze definitie blijkt dadelijk wat deze randgemeenten bindt, met name de nabijheid van Brussel. En natuurlijk weegt deze nabijheid van Brussel zwaar door in al de randgemeenten. Ze heeft positieve gevolgen, want voor tal van functies zijn de bewoners van de Rand op de stad gericht: ze gaan er werken, winkelen, ontspannen, ze kunnen er terecht voor hun gespecialiseerde medische zorg, of profiteren van het cultuuraanbod. Deze nabijheid zorgt, zoals bij elke grootstad, anderzijds ook voor

verstedelijkingsdruk op de aangrenzende gemeenten, met als gevolg: stijgende grond- en woningprijzen, toename van de bevolking door verhuisbewegingen, welzijnsvoorzieningen die geen gelijke tred kunnen houden met deze toename, steeds langer wordende files, en druk op de groene ruimte.

Deze uitdagingen op het vlak van leefbaarheid zijn echter niet uniek voor Brussel en haar randgebied. Het grote verschil met andere stedelijke gebieden is de specifieke taalproblematiek en hoe deze politiek vertaald werd en wordt. Door het tweetalige karakter van de hoofdstad, het bestaan van de faciliteitengemeenten en de historisch gegroeide aanwezigheid van Franstalige Belgen staat ook de positie van het Nederlands onder druk. De bescherming van het Nederlands is, onder de noemer “het bestendigen en versterken van het Vlaams karakter” dan ook een kerntaak van de minister van de Rand. Het is trouwens de combinatie van de verstedelijkingsdruk enerzijds en de specifieke taalproblematiek die de Vlaamse Rand bijzonder maakt en ook geleid heeft tot een “Rand-beleid” vereist. Het is om dezelfde redenen ook niet toevallig dat de titel van uw Rand-symposium luidt “Het Nederlandstalig karakter van de Rand rond Brussel **mèt zijn maatschappelijke implicaties**”.

Vermits u me vroeg mijn toespraak toe te spitsen op het taalbeleid, zal ik het niet hebben over andere dimensies van het Rand-beleid, of beter, van het beleid dat deze regering voert in de Rand, Halle-Vilvoorde, en Vlaams-Brabant. Ik wil echter onderlijnen dat ik het volmondig eens ben met de besluiten die Dirk Heremans daarnet voorlegde over het belang van het economische beleid. Binnen deze regering heb ik sterk geijverd voor het tot stand komen van “START”, en toen het START-concept er was, heb ik op de tafel geklopt om er ook snel en voldoende budgettaire middelen voor vrij te maken. Zo ver zijn we vandaag, met 50 tot 60 miljoen euro die vanaf nu jaarlijks beschikbaar is voor een omvangrijk investeringsprogramma ter ondersteuning van de sociaal-economische dynamiek van onze regio. Kort samengevat, komt START neer op (1) investeren in (propere) ruimte voor bedrijven (nieuwe bedrijventerreinen, maar ook het opkuisen van verloederde terreinen), (2) investeren in leefbare mobiliteit (niet alleen stervormig gericht op Brussel, zoals Dirk Heremans terecht aanstipte), en (3) investeren in talenten van mensen (wat je inderdaad moet doen als je kiest voor een kenniseconomie). START overstijgt niet alleen de Rand en Vlaams-Brabant, want START is in mijn ogen van landelijk belang, maar men kan zich geen adequaat beleid voor de Rand inbeelden zonder START.

Het taalbeleid is dus niet de énige dimensie van onze actie in deze regio. Maar het leren, kennen, gebruiken en promoten van het Nederlands is wel een hoeksteen van mijn politiek in de Vlaamse Rand. In de eerste plaats bestaat daarvoor een staatskundige reden, met belangrijke juridische en institutionele consequenties: we moeten de inwoners van de Rand klaar en duidelijk zeggen dat ze behoren tot een gemeenschap waar Nederlands de officiële taal is.

Maar los van formele instituties zorgt taal ook voor samenlevingsopbouw. Wie een gemeenschappelijke taal gebruikt, voelt zich verbonden met de gemeenschap waar hij woont. Dit betekent ook dat wanneer deze gemeenschappelijke taal minder en minder gesproken wordt, mensen zich niet meer thuis voelen in deze gemeenschap. Als het Nederlands onder druk komt, volgt vervreemding voor de autochtone Vlaamse bevolking. Omgekeerd zullen anderstaligen en nieuwkomers zich veel beter kunnen integreren als zij de taal kennen van de gemeenschap waartoe zij behoren. Zij hebben hier met andere woorden belang bij.

Ik weet dat sommige mensen “het belang van de anderstaligen” een bijna naïef uitgangspunt vinden, omdat volgens deze mensen anderstaligen, versta Franstaligen, gewoon weigeren Nederlands te spreken. Ik ga natuurlijk niet ontkennen dat dat in een aantal gevallen zo is.

Op anderstaligen die pertinent weigeren Nederlands te spreken, hebben we buiten in een aantal strikt omschreven contexten al bij al weinig vat. We moeten uiteraard het been stijf houden dat zij in de contacten met de overheid – in brede zin – het Nederlands gebruiken als zij niet in een faciliteitengemeente wonen. En in de faciliteitengemeenten moeten we streng toezien op de toepassing van de omzendbrieven Peeters. Maar voor het overige kunnen we die mensen niet dwingen het Nederlands in hun dagelijks leven te gebruiken. De Belgische grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens stellen duidelijk dat – buiten een aantal duidelijk omschreven uitzonderingen – iedereen vrij is de taal te spreken die hij wil.

Maar er is toch een groeiende groep van anderstaligen die vooral *kansen missen* omdat ze geen Nederlands kennen, in Vlaanderen, en ook in de Vlaamse Rand. We merken dat heel duidelijk in de werkloosheidscijfers. In deze regio was in 2004 38% van de werkzoekenden anderstalig. Bovendien gaat laaggeschooldheid vaak gepaard met anderstaligheid. Maar liefst 60% van de groep laaggeschoolde werkzoekenden was hier anderstalig! Ook bij leefloontrekkers is het aantal anderstaligen groot. De migratie vanuit Brussel heeft deels ook een ander sociaal karakter gekregen.

In het onderwijs doen we gelijkaardige vaststellingen m.b.t. taal. Kinderen uit gezinnen die sociaal-economisch zwak staan, doen het over het algemeen minder goed in het onderwijs. Een zwakke sociaal-economische achtergrond wordt als “handicap” in een onderwijsloopbaan enorm versterkt door taalachterstand. Naarmate de schoolloopbaan vordert van kleuter naar lager en van lager naar secundair, wordt taalachterstand steeds belangrijker als verklarende factor voor ongelijkheid in leerresultaten. Dat is in heel Vlaanderen zo, en dat is één van de redenen waarom Nederlands een centrale rol gaat spelen in mijn onderwijsbeleid. En dat is in de Rand ook aan de orde: er zijn steeds meer scholen met grote concentraties anderstaligen. Zo kennen de Vilvoordse basisscholen gemiddeld 44% anderstalige leerlingen. En Vilvoorde is in deze geen uitzondering. Daar zijn heel wat kinderen bij uit zwakkere sociale groepen, voor wie deze taalkloof een zware handicap is.

Uit deze voorbeelden blijkt duidelijk dat het al dan niet Nederlands kennen niet enkel belangrijk is voor het “Nederlandstalig karakter” van de Rand. Maar dat het wel degelijk ook maatschappelijke implicaties heeft. Niet alleen voor de samenlevingsopbouw, niet alleen voor het contact tussen autochtone Nederlandstalige bevolking en de anderstaligen, niet alleen voor de communicatie tussen overheid en bevolking. Maar ook voor de ontplooiingskansen van de anderstalige zelf.

Daarmee is nog niet gezegd dat al deze anderstaligen uit zwakkere sociale groepen vandaag al overtuigd zijn dat zij en hun kinderen best Nederlands zouden leren. Dat is zeker nog niet zo. Maar er is tenminste een basis aanwezig om hun te overtuigen, er bestaat een rationeel argument: ze hebben er *belang* bij. En het gaat dan inderdaad niet – om het met een cliché te zeggen – over de rijke Franstalige Belg die sinds jaren in zijn villa in een faciliteitengemeente woont en enkel contact heeft met gelijkgezinden. Er blijkt overigens ook in de praktijk wel een zekere dynamiek, die mogelijks wijst op een zekere bewustwording: niet alleen het aantal anderstalige leerlingen die zich inschrijven in het Nederlandstalige onderwijs groeit elk jaar, ook het aantal cursisten voor de cursussen “Nederlands tweede taal” stijgt opmerkelijk. In dat laatste geval gaat het onder andere om

zogenaamde “nieuwkomers”, waar we ook – en terecht – bepaalde verplichtingen aan opleggen, maar er lijkt toch een bredere beweging op gang te komen.

We mogen het aanbod om Nederlands te leren echter niet beperken tot een *eenmalig* aanbod voor nieuwkomers. Het integratiebeleid dat we nodig hebben moet verder gaan dan het klassieke “onthaalbeleid” waarbij alleen nieuwkomers aangesproken worden. Alle anderstaligen in de Rand dienen op verschillende momenten aangesproken en gemotiveerd te worden om Nederlands te leren. De overheid moet op verschillende *scharniermomenten* in het leven van een inwoner *kansen* bieden om Nederlands te leren, hem *aanmoedigen* om Nederlands te leren, hem in contact brengen met aanbod en desnoods ook een beetje “*aanklampen*”. Eigenlijk zou dat het geval moeten zijn telkens wanneer een anderstalige inwoner in contact komt met overheid, hetzij uit verplichting, hetzij omdat hij hulp nodig heeft. Niet alleen de nieuwe immigrant van buiten de Europese Unie, maar ook derdegeneratie allochtonen die de taal nog niet kennen, of werknemers van internationale instellingen, of Franstalige Belgen. Steeds opnieuw.

In het beleid dat ik voer in de Vlaamse Rand vanuit mijn eigen bevoegdheden Onderwijs en Werk, probeer ik deze filosofie consequent om te zetten in concrete beleidsdaden. De Vlaamse Regering heeft hiervoor ook heel wat extra middelen vrijgemaakt. Ook de collega-ministers uit de Vlaamse Regering proberen deze lijn te volgen.

Het scharniermoment onderwijs

Een van de belangrijkste scharniermomenten waarbij inwoners in contact komen met de overheid is het volgen van onderwijs. En gezien het grote aantal anderstalige leerlingen in de Nederlandstalige scholen in de Rand, doe ik hier een extra inspanning. De basisscholen in de 19 gemeenten krijgen sinds dit jaar bijkomende ondersteuning om anderstalige kinderen goed te integreren. Concreet gaat het om volgende projecten:

1) “Eerstelijns-ondersteuning”: 91 extra voltijdse jobs om Nederlands aan te leren in de basisscholen.

Sinds dit jaar kunnen de (Nederlandstalige) scholen in de 19 gemeenten van de Rand extra leerkrachten in dienst nemen die de kinderen helpen Nederlands te leren en te gebruiken. Doel van deze extra lestijden is de integratie van de anderstalige leerlingen te bevorderen, hun taalachterstand weg te werken en taalvaardigheid te kweken. Het gaat in totaal om 2184 extra lestijden (dit zijn lesuren per week per onderwijzer), wat overeenstemt met 91 voltijdse jobs.

2) “Tweedelijns-ondersteuning” voor de schoolteams van het basisonderwijs om deze opdracht beter aan te kunnen

Naast de extra lesuren taalvaardigheid, ondersteunen we Nederlandstalige basisscholen in de Vlaamse Rand voor hun taalonderwijs ook vanuit de tweede lijn, op maat van iedere school. Na een analyse van de situatie in de school, zal het schoolteam intensief begeleid worden om in hun school op de beste manier taalvaardigheid aan te leren. Dit kan gaan van lesmaterialen, over

ervaringsuitwisseling tot intensieve oudercontacten. Dit ondersteuningsbeleid taalvaardigheid is geïnspireerd op het Voorrangbeleid in Brussel, waarover men in Brussel tevreden is.

Frank Judo heeft daarnet in zijn verslag over het onderwijsbeleid twee opmerkingen gemaakt, waarmee ik het volmondig eens ben. Hij vroeg zich af waarom dit beleid zich niet verder uitstrekt in Vlaams-Brabant. Ik ben het ermee eens dat ook elders – niet alleen in Vlaams-Brabant overigens – scholen te maken hebben met ontnederlandsing. En ik vind dat ook daar steun nodig is. Ik heb me echter voorgenomen om deze beweging in principe pas te maken wanneer ik een ander project op punt stel: de nieuwe financiering van het Vlaamse leerplichtonderwijs. Dit is een van de meest ambitieuze maar ook complexe projecten van deze regeerperiode. Onze bedoeling is de lat werkelijk gelijk te leggen wat de financiering of subsidiëring van scholen betreft, d.w.z. géén rekening meer te houden met verschillen tussen netten, maar wél rekening te houden met kenmerken van scholen (zoals omvang) en met de sociaal-culturele kenmerken van hun leerlingen. Sommige leerlingen komen immers uit gezinnen die veel verder af staan van de wereld van de school dan andere leerlingen, en hebben dus meer ondersteuning nodig. Taal is daarbij een cruciale indicator. Wat we nu doen in de Rand zou in de toekomst dus aansluiting moeten vinden bij een veel bredere benadering. Frank Judo maakte nog een tweede bedenking: budgettaire middelen volstaan niet, het gaat ook om de aanpak. Ik kan dat niet genoeg beamen. In ongeveer elke toespraak voor een onderwijspubliek herhaal ik dat mantra: “extra centen zijn slechts een randvoorwaarde, de aanpak en de schoolcultuur zijn cruciaal”. Ik kom daar straks nog op terug.

Het scharniermoment werk

Een tweede belangrijk scharniermoment waarop inwoners in contact komen met de overheid is in geval van arbeidsbemiddeling en werkloosheid. Ik wees er in mijn inleiding al op: gebrek aan kennis van het Nederlands is een héél belangrijke reden voor het niet vinden van een job. Ook op het vlak van werk moet het aanleren van het Nederlands dus een prioriteit worden voor anderstaligen.

De VDAB ontwikkelt al enkele jaren een specifiek aanbod voor anderstalige werkzoekenden. Dit taalonderwijs spitst zich voornamelijk toe op de specifieke vaktechnische termen en wordt vaak in het bedrijf, op de werkvloer, zelf gegeven.

In het kader van het START-project werd de bestaande ploeg “Nederlands op de Werkvloer” voor de regio Halle-Vilvoorde reeds uitgebreid van 6 naar 8. Sinds dit jaar zijn nog 4 extra instructeurs Nederlands aangeworven. Een verdubbeling dus, die aan een sterke behoefte beantwoordt.

U kent ongetwijfeld mijn opvatting over het arbeidsmarktbeleid: dat moet – zoals het beleid in onderwijs – “warm en sterk” zijn. “Warm” omdat werkzoekenden recht hebben op begeleiding, ondersteuning, hulp. “Sterk” omdat we moeten eisen dat men inspanningen doet om de geboden kansen te nemen. Bijvoorbeeld: als een werkzoekende door de VDAB een opleiding Nederlands krijgt aangeboden om zijn arbeidsmarktpositie te verbeteren, dat is dat een passende opleiding, die niet mag weigeren. Weigert hij deze opleiding, dan wordt dat overgemaakt aan de RVA en moet een sanctie volgen.

Het scharniermoment wonen

Een ander scharniermoment in het leven van de inwoners is het huren of kopen van een woning. Degenen die niet terecht kunnen op de private woningmarkt, komen terecht bij de overheid. Ook hier doet zich een uitgelezen kans voor om anderstaligen te stimuleren Nederlands te leren.

Ik verwijs hier naar het recente sociale huurbesluit van de Vlaamse Regering. Wanneer de overheid een sociale woning verhuurt, is het belangrijk dat huurder en overheid elkaar begrijpen. Dit betekent in de eerste plaats een gemeenschappelijke taal. Huurders die de taal niet kennen, begrijpen ook de instructies niet met betrekking tot brandveiligheid of het huisvuil, ze kunnen niet participeren aan de algemene bewonersvergaderingen en kunnen geen klachten formuleren. Zij kunnen ook niet communiceren met de andere bewoners, wat leidt tot onbegrip en integratie verhindert.

Daarom heeft de regering, op initiatief van de minister van Huisvesting, een nieuw sociaal huurbesluit goedgekeurd. Voor nederlands onkundige anderstaligen wordt het huren van een sociale woning afhankelijk gemaakt van de wil tot het volgen van een cursus Nederlands, die gratis ter beschikking wordt gesteld. Voor de goede verstaander is het duidelijk dat deze voorwaarde niet als uitsluitingscriterium mag en kan gebruikt worden. Wie geen Nederlands kent, wordt immers geen sociale woning onthouden. Er wordt na het volgen van de cursus ook geen examen afgenomen. De kandidaat-huurder engageert zich tot het bijwonen van de lessen. Enkel wie dit engagement niet nakomt, kan achteraf een sanctie krijgen. De weerstand van de Franstalige politiek tegen deze zeer redelijke aanpak is gedoemd om een achterhoedegevecht te zijn. Opmerkelijk is overigens dat enkele vooraanstaande Franstalige intellectuelen onze aanpak van de taalkwestie in de sociale huursector publiek verdedigen.

Specifiek voor de Vlaamse Rand bestaat er overigens nog een ander instrument, Vlabinvest. Vlabinvest is een investeringsfonds, met als voornaamste doel gezinnen en individuen met een klein tot middelgroot inkomen te helpen opdat ze in hun buurt kunnen blijven wonen. Aan deze gezinnen worden huur- of koopwoningen aangeboden en ook gronden via een erfpachtformule.

Om in aanmerking te komen voor een dergelijke woning of grond, moeten de aanvragers uiteraard voldoen aan een aantal voorwaarden, zoals een beperkt inkomen en geen bezit van andere onroerende goederen. Maar wat Vlabinvest uniek maakt, is dat de kandidaat-kopers of –huurders een aantoonbare band met de streek moeten hebben. Dit is geen criterium dat specifiek gericht is op taal, maar het spreekt vanzelf dat het spreken van de officiële taal van de streek een belangrijke troef is om zijn band met de streek te onderbouwen.

De Regering heeft beslist om 25 miljoen euro extra toe te kennen aan Vlabinvest, à rato van 4,5 miljoen bijkomend budget per jaar. Dit is reeds gebeurd in 2005. Intussen is ook het werkingsgebied van Vlabinvest uitgebreid tot heel Halle-Vilvoorde. En ook de kwestie van het “voorkooprecht”, een nuttig bijkomend instrument voor ons beleid, wordt geregeld via de integratie van Vlabinvest in de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen.

Dames en Heren,

Onderwijs, werk en wonen zijn drie voorbeelden van scharniermomenten waar inwoners in contact komen of kunnen komen met de overheid. Drie uitgelezen momenten waarop de overheid

anderstalige inwoners kan aanspreken en stimuleren om Nederlands te leren. Drie uitgelezen momenten waarop wij als beleidsmakers instrumenten ter beschikking kunnen stellen om de kennis van het Nederlands bij anderstaligen te bevorderen. Drie uitgelezen momenten waarop we de kansen van anderstaligen vergroten om deel te nemen aan de samenleving en hun eigen situatie te verbeteren. Drie uitgelezen momenten waarop de maatschappelijke implicaties van het al dan niet Nederlandstalig zijn het duidelijkst zijn, en de gevolgen verstrekkend. Het zijn ook drie momenten dat we als overheid greep kunnen proberen krijgen op de ontwikkelingen, en dat we de implicaties in deze of gene richting kunnen proberen sturen.

Het is dus essentieel dat we als overheid inspanningen leveren om anderstaligen op die momenten aan te spreken. En ik denk dat uit de voorbeelden blijkt dat we die inspanningen ook leveren.

Wil dit zeggen dat we hiermee op onze lauweren mogen gaan rusten? Uiteraard niet. Er zijn ook doelgroepen die niet in aanraking komen met de overheid op één van deze scharniermomenten. Ik denk dan aan allochtonen die geen nieuwkomers zijn en dus niet verplicht taallessen Nederlands moeten volgen, maar ook Franstalige Belgen en Europese ambtenaren of medewerkers van internationale instellingen. Ook deze anderstaligen moeten we voortdurend motiveren om Nederlands te leren. En niet alleen om Nederlands te leren, maar ook om het te gebruiken. Daarom heb ik ook 500.000 euro voorzien voor het voeren van een taalpromotiebeleid.

Hiervoor heb ik aan vzw 'de Rand' een opdracht "promotie Nederlandse taal" gegeven sinds dit jaar. Deze opdracht omvat twee doelstellingen. De eerste doelstelling is het promoten van en informeren over alle mogelijke cursussen Nederlands (opleidingen NT2 – Nederlands Tweede Taal). Voorwaarde is natuurlijk dat er voldoende cursussen zijn. De voorbije jaren heeft de Vlaamse regering dan ook enorm geïnvesteerd in cursussen Nederlands voor anderstaligen. Het aanbod is gevoelig uitgebreid en om de toeleiding te verbeteren werden in Vilvoorde en Halle antennes opgericht van het Huis van het Nederlands in Leuven. Het Huis van het Nederlands werkt dan ook mee aan de taalpromotie. We weten ook dat dat werkt, want een gelijkaardig initiatief in Brussel heeft het aantal deelnemers aan cursussen Nederlands gevoelig verhoogd.

Bij het begin van het schooljaar is met de middelen taalpromotie de jaarlijkse campagne van de provincie Vlaams-Brabant voor het promoten van het aanbod aan taallessen Nederlands gevoelig uitgebreid: er werd voor het eerst gebruik gemaakt van een 0800-nummer waar cursisten terecht konden, er werd een brochure bus-aan-bus verspreid in het hele arrondissement Halle-Vilvoorde (en de gemeente Tervuren) en de website van het Huis van het Nederlands werd klantvriendelijker gemaakt. Het aantal inschrijvingen is weerom gestegen. In CBE Halle is de deelname aan cursussen in 2006 toegenomen met 12,5% t.o.v. 2004. In CBE Machelen bedraagt de toename 18,5% t.o.v. 2004.

Maar taalpromotie is hiertoe niet beperkt. De missie van de taalpromotie is dat het Nederlands de belangrijkste contacttaal wordt of blijft in de Rand, en dat meer inwoners vertrouwd worden met beide landstalen, waardoor een betere communicatie mogelijk is. Daarom heeft de vzw de Rand nog een tweede doelstelling meegekregen inzake taalpromotie, met name het promoten en het bevorderen van het gebruik van het Nederlands in de Rand.

Vzw 'de Rand' heeft hiertoe een actieplan uitgewerkt. Dit actieplan is tot stand gekomen in goede samenwerking met het Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant en met de provincie Vlaams-Brabant, die al een aantal initiatieven neemt op dit vlak. Een goede samenwerking leidt tot de meest effectieve en efficiënte inzet van de beschikbare middelen.

In het verlengde van de strategie van de scharniermomenten en de promotie van de taallessen, hebben we ons voor dit actieplan afgevraagd op welke momenten anderstaligen nog in contact komen met het Nederlands, wanneer ze participeren aan de samenleving, wanneer ze met andere woorden het Nederlands kunnen gebruiken.

Dit actieplan heeft al geleid tot een aantal zeer concrete projecten. Enkele voorbeelden:

Vorig jaar liep er een experiment op enkele speelpleinwerkingen in de Rand, taalspeler genaamd. Dit project biedt begeleiding voor speelpleinwerkingen die veel anderstalige kinderen bereiken. De monitoren worden technieken geleerd om aan taalstimulering Nederlands te doen bij deze kinderen. Dankzij de extra middelen voor taalpromotie is het pilootproject van vorig jaar uitgebreid naar de meeste speelpleinen in de Rand.

Sinds eind oktober loopt de actie "Oefen hier je Nederlands" bij meer dan 100 winkeliers. Anderstaligen in de Rand kunnen hun Nederlands oefenen terwijl ze winkelen. De provincie Vlaams-Brabant had met hulp van vzw de Rand in het verleden al gelijkaardige acties gedaan, maar met de extra middelen voor taalpromotie, is deze actie enorm gepromoot. Alle cursisten Nederlands hebben een boekje met pictogrammen en de bijhorende Nederlandse woorden gekregen. Er hangen voor de betrokken anderstaligen die Nederlands spreken in de winkel ook leuke prijzen aan vast... De eerste reacties zijn laaiend enthousiast.

Andere acties in kader van taalpromotie (Onderzoek taalgebruik sportclubs in de Rand; Taalstages voor kinderen tijdens vakantieperiodes)

Daarnaast heb ik door de administratie ook een nieuwe onthaalbrochure laten uitwerken, met als titel "Welkom in Vlaanderen". Het is een brochure in meerdere talen, gericht op anderstalige mensen die in de Vlaamse Rand komen wonen, waarin we Vlaanderen voorstellen. Velen beseffen immers niet eens dat ze in Vlaanderen komen wonen; ze denken vaak dat ze in een deelgemeente van Brussel terecht gekomen zijn en weten niet dat het Nederlands de officiële taal is. Hier wordt ook een nieuwe website aan gekoppeld.

Ik doe ook een inspanning voor verenigingen die het Nederlands stimuleren. Als minister van de Rand geef ik subsidies aan verenigingen en initiatieven in de Vlaamse Rand die het gemeenschapsleven stimuleren of de Vlaamse aanwezigheid uitdragen door middel van manifestaties en dergelijke. Heel wat van deze verenigingen en initiatieven hebben als doelstelling het Nederlandstalige karakter van de Rand te versterken. Om dit laatste te stimuleren wil ik graag extra ondersteuning geven door middel van projectsubsidies.

Ik heb heel wat bijkomende middelen voorzien voor projecten met betrekking tot taalverwerving en -bevordering. Ik denk aan verenigingen die taalstages organiseren of sportclubs die willen werken aan integratiebevordering van anderstaligen.

Nederlands als centraal aandachtspunt in mijn algemeen onderwijsbeleid

Vooraleer ik afsluit, kom ik even terug op mijn algemeen onderwijsbeleid. Vandaag gaat er heel wat aandacht naar meertaligheid. De Europese Unie vindt dat elke Europese jongere twee vreemde talen zou moeten leren. Ook in de Vlaamse pers gaat zeer veel aandacht naar meertaligheid. Zowat een jaar geleden, heb ik een werkgroep experts gevraagd om een reeks van knelpunten te bestuderen in ons talenbeleid en oplossingen voor te stellen. Ik ben daarbij uitdrukkelijker verder gegaan dan de uitdaging om moderne vreemde talen beter te leren. Volgens mij – en de experts zijn me daarin bijgetreden – is het onmogelijk om een ambitieus vreemdetalenbeleid gestalte te geven in de scholen, als we ook de lat in zake kennis van het Nederlands niet hoger leggen. Voor die noodzakelijke band tussen vaardigheid in vreemde talen en goede beheersing van de instructietaal van de klas – en dat is bij ons het Nederlands – pleiten èn onderwijskundige èn – zeker in Vlaanderen - taalpolitieke argumenten. Ik zal ze hier niet herhalen, u vindt ze terug in de Talenbeleidsnota en in een toespraak die ik daarover heb gehouden op 28 september (www.vandenbroucke.com). Wij zullen dus méér dan vroeger de klemtoon leggen op het feit dat elke school een taalbeleid moet hebben m.b.t. het Nederlands, dat elke leerkracht met taal moet bezig zijn, ook de leerkracht wiskunde of de leerkracht bouw, dat de opleidingen van leraren meer aandacht moeten besteden aan het ontwikkelen van hun talige competenties, dat taalkennis ook in het BSO als belangrijk moet ingeschat worden, dat de kennis van het Nederlands systematisch getoetst moet worden doorheen de schoolcarrière van kinderen, van in het begin tot het einde... Dit wordt een heel belangrijk punt in mijn beleid, nauw verweven met mijn visie op “gelijke kansen” in het onderwijs. Ik kom nog even terug op wat ik eerder al aanstipte, aansluitend bij een opmerking van Frank Judo: “de aanpak”, de schoolcultuur zijn essentieel om deze ambities waar te maken. De aspiraties van leerlingen moeten hoog gehouden worden, de lat moet voldoende hoog gelegd worden... Kansen bieden op middelmatig onderwijs, is niét wat ik nastreef met mijn gelijke kansenbeleid in het onderwijs. Kansen op middelmatigheid zijn immers geen gelijke kansen.

Maar terug naar de Rand nu. We hebben veel te lang gedacht dat wie in de Rand kwam wonen wel automatisch Nederlands zou kennen na verloop van tijd. Maar zoiets komt niet vanzelf, gezien de specifieke situatie van deze regio. We zijn dan ook tot het besef gekomen dat als we willen dat anderstaligen de behoefte voelen om Nederlands te leren, we dat moeten stimuleren. Een eerste voorwaarde is het op voldoende grote schaal aanbieden van cursussen, een tweede voorwaarde is dat we van taal een “insluitingsmechanisme” maken, vanuit de vaststelling dat betere kennis van de taal kansen biedt voor wie kansen te kort komt, ten derde moeten we het gebruik van de taal voortdurend promoten.

We kunnen niet de betrachting hebben om alle inwoners van de Rand Nederlandstalig te maken. We mogen, kunnen en moeten wel de betrachting hebben om zoveel mogelijk inwoners Nederlandskundig te maken. Dan creëren we de basis voor gemeenschapsvorming en kunnen we – zonder iemand tot iets onhaalbaars te verplichten, in de geest van het motto van de Orde van den Prince – “in Tolerantia” samenleven.